

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 29 mars 1935 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag angående kapitalökning till statens avdikningslånefond m. m. ävensom väckta motioner om sänkning av räntan å lån ur nämnda fond.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition, utgifter för kapitalökning, bilaga 6, punkt 14, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att

1) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1935/1936 från statens avdikningslånefond bevilja lån å tillhoppa högst 3,800,000 kronor;

2) såsom kapitalökning för statens avdikningslånefond anvisa för budgetåret 1935/1936 ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor.

Härjämte har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 16 januari 1935 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 35, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att Kungl. Maj:t må, för beredande av erforderligt rådrum åt i trångmål varande intressenter i torrlägningsföretag, efter prövning av föreliggande särskilda omständigheter, under tiden 1 juli 1935—30 juni 1936 medgiva anstånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft två inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen I:196 av herr *Johansson, Johan, m. fl.* och II:379 av herr *Wallén m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för sin del måtte besluta att å lån ur statens avdikningslånefond skall erläggas en årlig ränta med högst 3.5 procent.

Beträffande grunderna för Kungl. Maj:ts förslag hänvisas till de vid propositionerna fogade statsrådsprotokollen. De skäl, som åberopats till stöd för motionerna, hava angivits i motionen I:195.

Över dessa motioner jämte ett flertal motioner om liknande räntesänkning beträffande andra fonder har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat yttranden av statskontoret och fullmäktige i riksgäldskontoret. I fråga om yttrandenas innehåll hänvisas till redogörelsen i utskottets utlåtande nr 49, punkt 4.

Statens avdikningslånefond, vilken före den 1 juli 1926 benämndes odlingslånefonden, är avsedd för utlämnande av lån till utförande av sådana torr-

läggningsföretag, vilka avse höjande av alstringsförmågan hos mark med hänsyn till dess utnyttjande såsom åker eller ständig slätter- eller betesvall. Gällande villkor för lån från statens avdikningslånefond äro meddelade i kungörelsen den 11 juni 1926 (nr 258) med däri genom kungörelserna nr 166/1929 och 300/1933 gjorda ändringar.

Beviljat lån är avsett att utbetalas i olika delar i den mån arbetets fortgång styrkes. Å lånesumman beräknas för de tre första åren från första lyftningsdagen icke någon ränta. För näst därpå följande tre år beräknas å lyftade belopp tre och sex tiondels procent årlig ränta, vilken vid dessa tre års slut lägges till den beviljade lånesumman. Å det sålunda uppkommande beloppet erlägges från och med det sjunde året efter första lyftningsdagen, till dess lånet blivit slutförbetalt, en annuitet av sex procent, därav såsom ränta räknas tre och sex tiondels procent å det oguldna kapitalbeloppet. Sedan beslut om lånets återbetalning och fördelning vunnit laga kraft, äger jordägare, som sådant önskar, att, oberoende av det stadgade återbetalningssättet, när som helst under lånetiden, sex månader efter hos statskontoret gjord uppsägning, inbetala hela det på hans fastighet belöpande skuldbelopp jämte all därå upplupen, ogulden ränta.

Jämlikt riksdagens beslut har det belopp, vartill lån ur fonden fått för år högst beviljas, uppgått till för ett vart av budgetåren 1930/1931 och 1931/1932 3,000,000 kronor samt för budgetåret 1932/1933 2,900,000 kronor. För vartdera av budgetåren 1933/1934 och 1934/1935 är motsvarande belopp bestämt till 5,000,000 kronor.

Departementschefen har beträffande beviljandet av lån från statens avdikningslånefond samt anslag till fonden anfört:

»Vid behandlingen av frågan om statens avdikningsanslag under punkt 123 i nionde huvudtiteln av årets statsverksproposition har jag, med bifall till lantbruksstyrelsens förslag därutinnan, tillstyrkt, att statsbidrag till torrlägningsföretag må under budgetåret 1935/1936 beviljas intill 5,400,000 kronor. Det av lantbruksstyrelsen föreslagna beloppet för utlåning under sagda budgetår ur avdikningslånefonden, 3,800,000 kronor, synes tillräckligt för mötande av lånebehovet i avseende å de företag, vilka sålunda avses skola kunna ifrågakomma till statsbidrag. Ej heller ur andra synpunkter föranleder sistsagda belopp erinran från min sida.

Vad angår det för budgetåret 1935/1936 erforderliga kapitalökningsanslaget till fonden, torde detta i anslutning till statskontorets beräkningar böra bestämmas till 2,000,000 kronor.»

Vidkommande ifrågasatt bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva anstånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och från statens avdikningslånefond må här erinras, att Kungl. Maj:t genom beslut vid 1933 och 1934 års riksdagar erhållit bemyndigande att under tiden till och med den 30 juni 1935 medgiva dylikt anstånd.

Departementschefen har härom bland annat anfört följande:

»Den Kungl. Maj:t beredda möjligheten att medgiva betalningsanstånd och räntefrihet för ifrågavarande lån har varit av stort värde. Jag biträder lantbruksstyrelsens mening angående önskvärdheten av att sådan möjlighet förefinnes även under tiden 1 juli 1935—30 juni 1936. Det nya bemyndigande för Kungl. Maj:t, som sålunda torde böra begäras av riksdagen, synes böra avse såväl de fall, då intressenterna i ett torrläggningsföretag råkat i ekonomiska svårigheter på grund av omständigheter, sammanhängande med företaget, som jämväl fall, där svårigheterna icke omedelbart bero av företaget men deltagarna av andra orsaker behöva anstånd med fullgörande av sina med företaget förbundna skyldigheter. Ehuru jämväl de hittills lämnade bemyndigandena torde få anses äga den innebörd, som nu angivits, ifrågasätter jag, huruvida icke detta i ett nytt bemyndigande bör bringas till klarare uttryck genom någon jämkning av bemyndigandets avfattning.»

Utskottet.

Utskottet har intet att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag.

Vad angår motionärernas hemställan om sänkning av räntan å lån ur fonden från 3.6 till 3.5 procent, får utskottet under hänvisning till vad som anförts i utskottets utlåtande nr 49, punkt 4, avstyrka denna framställning.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

I) att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

1) medgiva, att Kungl. Maj:t må under budgetåret 1935/1936 från statens avdikningslånefond bevilja lån å tillhoppa högst 3,800,000 kronor,

2) såsom kapitalökning för statens avdikningslånefond anvisa för budgetåret 1935/1936 ett *reservationsanslag* av 2,000,000 kronor,

3) medgiva, att Kungl. Maj:t må, för beredande av erforderligt rådrom åt i trångmål varande intressenter i torrläggningsföretag, efter prövning av föreliggande särskilda omständigheter, under tiden 1 juli 1935—30 juni 1936 medgiva anstånd med erläggande av annuiteter å lån från odlingslånefonden och statens avdikningslånefond;

II) att motionerna I:196 och II:379 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Beträffande sättet för anskaffande av de till kapitalökning avsedda medlen torde statsutskottet framdeles under riksdagen avgiva förslag.

Stockholm den 29 mars 1935.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.